cronis cordis à basi est discessus, & quædam cordis productio, quã illæ moliuntur fibræ, quoties laxatis rectis impensiùs arctantur colliguntur q̃, haud secus quàm si prius cõtractum in pyramide illa funiculum iam laxes, ac manibus aut alio circulo in medio pyramidis iuncos introrsum comprimas, itaq̃ illius cauitatem minuas, & interim tamen proceriorem reddas. Nunc uerò quî obliquæ fibræ quieti præsint, hoc est aliquantisper, prout cordis functionibus ex usu censetur, simul cum alijs fibris ad contentas materias undiquaque se contrahant, imaginari nõ est arduum: præcipuè si diuersos cordis pulsus in uiuo animali examinaueris. Quod ianè factu rus es iucundissimè ea administratione, quam septimi libri calci (uel huius tantum rei gratia) subijciam: in qua non hæc modò, uerùm alia pleraque spectanda proponentur. Nunc autem ad fibras reuersi, eas non motuum cordis duntaxat opifices esse arbitrabimur, uerùm rectas ad attractionem, ad expulsionem orbiculares, ad retensionem uerò obliquas conducere etiam nobis persuasum erit. Cæterùm præter cordis carnem & fibras propriæ ipsius[g] uenæ illius substantiam enutrientes, & [h] arteriæ innatum suæ substantiæ calorem fouentes, huc etiam enumerandæ ueniunt: ipsa uidelicet coronalis uena, & duæ coronales arteriæ per cordis substantiam quasi musculorum uasa distributæ. Quis uerò uenæ arteriarum q̃ue coronalium sit ortus series q̃, in tertio libro abundè complexi sumus. Quare cordis[i] neruulo sermoni quoque addito, ad cordis tunicam est accedendum: ac eum quidem neruulum in quarto libro à sinistro sexti paris cerebri[k] neruo depromi retulimus, quando ab illo, ubi sinistri lateris recurrentem neruum constituit, sobolem deriuari diximus, quæ cordis inuolucri basim penetrans, & sinistro[l] uenæ arterialis lateri posteriori q̃ sedi exporrecta, in cordis basim (oppidò quàm obscurè) pertinet. Verùm cordis tunica illi membranæ prorsus correspondet, quæ musculorum uentribus pertinaciter obnascitur, tenuissima nimirum membranula quæ à musculorum substantia diuelli nequit. Eiusmodi nanque cordis extimæ superficiei obducitur, cui in hominibus præcipuè ad basim durioris adipis copia obnascitur: aliquãdo & per reliquam cordis superficiem ad mucronem usque, ac id semper imprimis secundùm [m] uenarum & arteriarũ per cordis corpus digressum. illi enim copiosior adipis portio (ut in [n] omento & membranis thoracem intersepientibus accidere conspicimus) attenditur. Integrum esset & ad cordis substantiã referre [o] tres membranas uenæ cauæ, & [p] duas arterię uenalis orificio præfectas, deinde & [q] auriculas, & [r] quatuor ipsius præter id circunuoluentes uenas arteriasq̃, uasa, nisi nunc tempestiuiùs foret, singula seorsum priuatis Capitibus recensere. Pari quoq; ratione & cordis [s] os huc spectare uideretur, nisi & id in primo libro prolixiùs essemus persequuti.

Cordis substãtiæ peculiares uenæ & arteriæ.

Neruulus cordis.

Tunica cordis substãtiæ obnata.

Cordis adeps.

g 86 fi. D, 7 fi. G. & fi. c4. 6 u. 3 E.
h 6 fi. D. 10 fig. E, E. & fi. c4. 12 lib. 3 E, B.
i 16 fig. h.
k 6 fig. d.
l 16 fig. I.
m 4 fig. L. 6 fig. E.
n In 2, 3, & 4 fi. lib. 5.
o 7 figu. K, L, Si.
p 9 fi. E, E.
q 4 figu. I. & K.
r 5 fi. C. de in 6 fi. N, I, G, O.
s 7 figu. ad D, D. 10 fi. ad S, S.

DE CORDIS SINIBVS, SEV VENTRICULIS. Caput XI.

SEPTIMA figura & octaua dextrum cordis uentriculum apertum proponunt, nona uerò & decima sinistrum. undecima autem cor transuersim dissectum oculis subijciens, uentriculorum cordis naturæ ostendendæ plurimùm iuuat.

QVONAM pacto cordis uentriculi hominibus, ac proinde & reliquis animalibus pulmonem habentibus conformentur, quoq̃ constent numero, nunc subiungam, sermonem à Galeni cum Aristotele in illorum numero disceptatione omnino cohibiturus. Humanum itaque cor intus duas insigniter amplas obtinet cauitates, secundùm cordis latera sitas: unde etiam [a] unam uentriculum sinum ue dextrum, [b] alteram sinistrum meritò nuncupamus. Horum dexter sinistri amplitudinem uincit, ambo q̃ que inuicem forma plurimùm uariant. Dexter nanque magis deorsum ad cordis [c] mucronem ipso sinistro descendens, [d] cauitatem instar crescentis lunæ paratam adipiscitur: quandoquidem dextro ipsius latere, anteriori q̃ & posteriori sede instar interioris semicirculi, aut ita extructæ cameratæ sedis concaua est, exteriori cordis in his regionibus superficiei, quæ gibba est, respondens: in sinistro autem latere externæ fornicis aut semicirculi sedis ritu (ut sic dicam) gibba cernitur, propter cordis uentriculorum [e] septum semiorbis modo dextra ipsius superficie in dextri uentriculi amplitudinem protuberantis. Atque hanc formam dexter cordis uentriculus à basi ad mucronem usque seruat, simul cum cordis effigie ex latiori basi angustior redditus. Sinister uentriculus ampla etiam basi incipit, sensim q̃ in arctum uersus cordis mucronem desinit, cauitatem instar coni, quod ad totam superficiem spectat, orbicularem obtinens. Cordis nanque uentriculorum [f] septum [g] sinistro ipsius latere, quo sinistri uentriculi dextrum latus efformat, concauum,

Vẽtriculorũ numerus & situs.

Forma dextri.

Forma sinistri.

a Patet in 7 et 8. et G, G in u fig.
b Patet in 9 et 10. & H, H in u fig.
c 4 fig. E. 6 fig. C.
d Hanc maximè ostendit u fig. ad G, G.
e u fi. I, I. 8 fig. H, H.
f u fi. I, I.
g 10 fig. R.

uum, non uerò ut [h] dextro latere gibbum extuberans q̃ cum cordis [i] substantia sinistrum latus & anteriorem po stituente exigit: itaq̃ prorsus se habet, quasi sinistri uentr retur, ac ut dexter uentriculus fieret [k] tenuis quædam co sceretur. [l] Vniuersa nanq̃ cordis substantia, præter uent plitudinem constituens, tenuis admodum est: quæ auter ambit efformatq̃, dextri uentriculi substantiam multis n crassa uisitur, præterquam in ipsa basi, ubi uasorum illin cordis carnea substantia tanta amplitudine deficit, quan uentriculi [m] superficies perquàm inæqualis est, & multis penitius impressis obsita. Neq; istæ ad latera tantum, & proceribus uisum sit, consistunt, ubi dexter uentriculus si prorsus uentriculorum superficiem, non solùm in nuper tisper dum cor ipsum seruare uolueris, apparentes, neq; u tes. Deinde præter hanc inæqualitatem, quæ in sinistro bo [n] carneas quasdam explantationes processus ue intus in [o] fibras mẽbraneas cessant, humiliori sedi [p] membrana Cernuntur autem carnei hi processus potissimùm ad ue sedem, quos ad fibrarum quas continent robur facere o te membranarum cordis naturam persequar. Ventricul xi, cordis substantia efformatum, utrinq; foueis ipsi impr quali superficie qua uentriculos respicit donatũ. Ex his f di licet) ex dextro uentriculo in sinistrũ penetrant, adeò ri cogamur, qua per meatus uisum fugientes ex dextro u Præter hactenus commemorata, in utrisq; [r] duo habentu ri uentriculorum sede, in cordis nimirum basi consistent nosum, alterũ autem arteriosum sit, differentia. Deinde a dam insunt, quas uasorum orificijs paulo pòst præfici co uentriculo tres habentur, uenæ cauę os spectantes: in sini connatæ, adeò ut & hinc uentriculis quædam exurgat d so usu, & quam continent materia inter se differunt. Por rum & orificiorum & membranarum & [s] aurium usu p quòd hæc simul omnia cordis functionibus famulentur; structione prius descripta, recensere absurdum foret.

h 5 fi. H, H.
i 9 fi. M, M.
k 10 fi. Q, Q.
l 7 fi. Q, R.
l Hoc è nullo figu. specialis meius quàm ex undecima.
m Hæc illis figuris obuia est quibus uentriculi efficiũtur.
n 7 fig. O, O. 9 fig. H, H. 10 fi. N.
o 7 fi. N. 9 fi. G, G. 10 fig. M.
p 7 fi. K, L, M. 9 fig. E, F.
q 8 fi. H, H. 9 fig. K. 10 fi. R.
r 11 fi. I. 17 fi. C, C, C. 8 fi. C, D in dextro uentriculo. In sinistro autem 9 fi. C, C, & 10 fig. A.
s 17 fi. K, L, M, in dextro. In sinistro E, F figu. 9. 14 fi. I, K.

DE CORDIS VASIS, dem orificijs. Caput

CORDIS uasis eorundemq; orificijs spectandi dem præcipuè uenam cauam proponit ad characteres C lem I insignitam, & arteriam uenalem G notatam, & m rùm septima cauæ uenæ proponit orificium ad C, C, C. C na uenalis arteriæ ad C, C. Decima magnæ arteriæ ad

SVPERIORI Capite, quo duos quatuor cordis uasa & totidem ori sorum quidem numero sunt uena c magna arteria, quæ omnia singulis nantur foraminibus. [a] Vena caua a triculum refertur: num uerò ab illo modum contentiosè friuolis quibu grediendum duxi, quum sectione (ut rationes subticeam cauæ ortum à corde pendere (non secus ac reliquorum t que idem de fœtibus, quoad hactenus illorum sectioni in ni sententiæ passim mihi reclamantis ignarus. Quæ enim Hippocratis & Platonis dogmatibus contra Aristotelis

a Tota fig. cap. 6 lib. 3 hic autem 5 fi. C, D, E.

ANDREAS VESALIUS De Humani Corporis Fabrica BASEL, 1543 THE WARNOCK LIBRARY